

Vom armen B.B.

Een jaar of wat geleden zag ik in Frankfurt een nieuwe encensering van de *Dreigroschenoper* van Bertolt Brecht. Het was een avond die typerend is voor wat je meemaakt bij een voorstelling in het *Schauspiel* in het financiële hart van Duitsland – én van Europa. De zaal zat vol met hoogopgeleid en niet onbemiddeld publiek dat vooral in duur en onberispelijk zwart was gestoken. De kostuums die de acteurs droegen, en die de voden moesten voorstellen van het proletarische milieu waarin het stuk speelt, hadden zo te zien niet minder gekost. Tiens, dacht ik, hier klopt precies iets niet. Waar zijn die *drei Groschen* toch gebleven?

Ik moest daaraan terugdenken omdat één van de opvallende dingen aan de *Baal* van Alize Zandwijk bij het RO Theater is dat het decor van de voorstelling helemaal is samengesteld uit materiaal dat nog in de opslag lag. Dat mag gezien worden als een statement, schrijft Ditte Pelgrom daarover in dit nummer.

Toen de honderdste geboortedag van Brecht in 1998 werd herdacht, moest Constant Meijers in Theatermaker vaststellen dat er in dat seizoen in Nederland geen enkel stuk werd opgevoerd van de man die wel eens de Shakespeare van de twintigste eeuw wordt genoemd. Niet dat er sindsdien zoveel veranderd is, maar het nu aflopende seizoen telt toch drie producties die elk op een andere manier opvallend zijn.

Nog in Nederland regisseerde Hans Croiset voor Joop van den Ende Theaterproducties *Moeder Courage*. Wat zegt het over het werk van Brecht als het ook in het vrije circuit wordt gespeeld? Niets, ben ik geneigd te denken, er is in principe geen enkel theaterstuk dat puur uit zichzelf tot het gesubsidieerde dan wel tot het andere circuit zou moeten behoren. Brecht is bovendien gecanoniseerd, een klassieker, dus daar kun je voor een groot publiek wel wat mee doen.

Het verschil zit hem in de productievoorwaarden. *Baal* moet bij het gesubsidieerde RO Theater natuurlijk wel volk trekken, maar hoeft geen geld op te brengen. De zalen voor *Moeder Courage* waren goed gevuld, maar evengoed was er geen winst. Naar verluidt is de markt daarvoor dan toch niet groot genoeg. Daarop werd door Joop van den Ende Theaterproducties beslist om dit soort producties in de toekomst niet meer te maken.

Bij elke encensering van Brecht komt weer het probleem van de vervreemding ter sprake. Hoe krijg je vandaag nog het effect dat hem voor ogen stond? En kun je dat effect nog wel bereiken in de encensering van *zijn* werk? We leven vandaag in heel andere tijden. Of toch weer niet? Xandra Knebel praatte met actrice Anne Wil Blankers over hoe zij met de invulling van haar rol als Moeder Courage geworsteld heeft.

Het is geen toeval dat Alize Zandwijk teruggreep naar *Baal*, want dat is Brechts eerste stuk. Het toont een schrijver die nog op zoek is naar een vorm. Om zijn klassieke stukken – zoals *Moeder Courage* – wordt door de huidige generaties van theatermakers toch vooral in een grote boog heen gelopen.

Van de jonge regisseur Ruud Gielens is bekend dat hij in de eerste plaats in de verhalen, gedichten en liederen is geïnteresseerd. Bij de kvs maakt hij een nieuwe productie die in première gaat rond de tijd dat dit nummer verschijnt. Het stuk, dat aanvankelijk onder het label ‘muziektheater’ als een *Brechtrevue* was aangekondigd, heet nu gewoon *Revue*. Aanleiding zijn de verkiezingen van 10 juni en de nasleep ervan. Brecht – maar evenzeer Tucholsky en Van Ostaijen – zullen eerder als inspiratiebron dienen dan dat ze zelf geënceneerd worden.

Het lijkt een hele omweg, maar waarom zou je hem niet nemen als het de goede weg is om uiteindelijk heel dicht bij Brecht te geraken?

JOHAN REYNIERS

Coverfoto: Jan Versweyveld (detail)

COLOFON

Etcetera Tijdschrift voor podiumkunsten

Versijnt vijf maal per jaar: in februari, april, juni, september en december. Opgericht in 1982 door Hugo De Greef en Johan Wambacq.

Een uitgave van Theaterpublicaties vzw, Sainctelettesquare 19, B-1000 Brussel, bestuur@e-tcetera.be, www.e-tcetera.be

Redactie

redactie@e-tcetera.be

Johan Reyniers, hoofdredactie; Daniëlle de Regt, Ivo Kuyl, Bart Meuleman, Jeroen Peeters, Karlien Vanhooacker, redactie; Johan Reyniers, Elke Decoker, eindredactie

Medewerkers aan dit nummer

Michaël Bellon, Evelyne Coussens, Elke Decoker, Saskia de Coster, Simon Dove, Stef Franck, Kristien Hemmerrechts, Xandra Knebel, Dries Moreels, Geert Opsomer, Ditte Pelgrom, Niels Ruëll, Geert Sels, Ivo Stevenheydens, Johan Thielemans, Pieter T'Jonck, Elke Van Campenhout, Anna van der Plas, John Zwaenepoel

Abonnementenadministratie

abonnements@e-tcetera.be

Etcetera p/a TWI vzw, Linthoutbosstraat 37, B-1200 Brussel tel. 02/733 42 25 (ma-wo, 8-12 u)

Abonnement 10 nummers

– België: € 55 (studenten en leraren: € 50*)

– EU: € 71

– Andere landen: € 85

Abonnement 5 nummers

– België: € 30 (studenten en leraren: € 27,5*)

– EU: € 38

– Andere landen: € 45

* kopie studenten- of lerarenkaart bezorgen a.u.b.

Abonnementen gaan in met het eerstvolgende nummer na ontvangst van de betaling. Andere nummers worden geleverd tegen de prijs van een los nummer + verzendkosten.

Abonnementen worden voor dezelfde periode verlengd tenzij één maand voor afloop opgezegd.

Betalingen

Op rekening 433-1185601-92 bij de KBC te 1000 Brussel

Voor betalingen uit het buitenland:

IBAN: BE12 4331 1856 0192

BIC: KREDEBB

KBC Bank Brussel – Dansaert,

Oude Graanmarkt 9, B-1000 Brussel

Losse nummers

België: € 7 - Nederland: € 9

Verkooppunten

zie www.detijdschriften.be

Distributie

EPO, tel. 03 239 68 74 i.s.m. Culturele & Literaire Tijdschriften vzw

Etcetera is lid van

Culturele & Literaire tijdschriften vzw, www.detijdschriften.be

Etcetera wordt gesteund door

Het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – administratie Cultuur

Participanten van Etcetera

SACD België; Cultuurcentrum Brugge; De Munt, Brussel;

deSingel, Antwerpen; De Vlaamse Opera, Antwerpen-Gent;

HETPALEIS, Antwerpen

Kaaitheater, Brussel; KVS, Brussel; Lod, Gent; NTGent, Gent

Provinciaal Domein Dommelhof, Neerpelt; Rosas, Brussel;

Toneelhuis, Antwerpen; Vooruit, Gent

Grafisch ontwerp

Van Looveren & Princen, Brussel

Druk

Artoos, B-1910 Kampenhout

Verantwoordelijke uitgever

Johan Wambacq, Mangelschotsstraat 13, B-1861 Wolvenstem

Wie niet kon worden bereikt voor een regeling inzake copyright, wordt verzocht contact op te nemen met de redactie.

Met steun van de
Vlaamse overheid

culturele en
literaire
tijdschriften

www.detijdschriften.be